

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/184/2022
Identifikačné číslo spisu:	2619201255
Dátum vydania rozhodnutia:	25.06.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Zemková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:2619201255.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ C. Y., nar. XX. C. XXXX, C. D. I. XXX, 2/ N. Y., nar. XX. V. XXXX, C. D. I. XXX, obaja zastúpení advokátkou JUDr. Marta Vícenová, Malacky, Záhorácka 5478/15B, proti žalovanému JUDr. D. C., nar. XX. C. XXXX, C. D. I. 922, zastúpený Advokátska kancelária Machová s.r.o., Skalica, Sasinkova 886/16, IČO: 36 864 544, o nahradenie prejavu vôle, vedenom na Okresnom súde Senica pod sp. zn. 9C/20/2019, o dovolaní žalobcov 1/, 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10Co/51/2021 z 25. februára 2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10Co/51/2021 z 25. februára 2022 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Uznesenie Okresného súdu Senica č.k. 9C/20/2019-192 zo 6. mája 2022 zrušuje.

Odôvodnenie

Rozhodnutie súdu prvej inštancie

1. Okresný súd Senica (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 9C/20/2019-136 zo 14. decembra 2020 zamietol žalobu o nahradenie prejavu vôle žalovaného uzatvoriť so žalobcami kúpnu zmluvu o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam (pozemkom nachádzajúcim sa v katastrálnom území C. D. I., zapísaným na LV č. XXXX, LV č. XXXX, LV č. XXXX a LV č. XXXX). O náhrade trov konania rozhodol tak, že žalobcovia 1/, 2/ sú povinní nahradiť žalovanému trovy konania v rozsahu 100 % s tým, že o výške náhrady trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

2. Rozsudok odôvodnil § 116, § 140, § 603 ods. 3, § 605, § 606 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“). Vecne zdôvodnil, že predmetné nehnuteľnosti boli pôvodne vo vlastníctve R. V. v podiele 2/4, ktorý vlastnícke právo k nim previedol na otca žalovaného Ing. D. C.. Žalobcovia napriek tvrdeniu o porušení ich predkupného práva pri prevode vlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam z R.. V. na otca žalovaného, žiadne právne kroky nepodnikli. Podľa

rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/48/2009 oprávnený spoluvlastník z predkupného práva má pri porušení povinnosti zo strany povinného spoluvlastníka na výber tri zákonné možnosti. Môže sa domáhať vyslovenia relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode spoluvlastníckeho podielu na tretiu osobu alebo sa môže voči nadobúdateľovi (tretej osobe) domáhať, aby mu predaný spoluvlastnícky podiel ponúkol za rovnakých podmienok, za ktorých ich kúpil od povinnej osoby. Ak tak nadobúdateľ dobrovoľne neurobí, môže sa domáhať na súde vydania rozhodnutia o nahradenie prejavu vôle nadobúdateľa. Tretou možnosťou je, že si ponechá predkupné právo, ktoré však začne pôsobiť až voči nadobúdateľovi. Ak došlo k porušeniu predkupného práva žalobcov zo strany R.. V., mali žalobcovia možnosť domáhať sa svojich práv voči otcovi žalovaného a ak tak neurobili, ponechali si predkupné právo vo vzťahu k otcovi žalovaného (predkupné právo im zostalo zachované). Otec žalovaného bol tak povinný ponúknuť nehnuteľnosti najskôr žalobcom, nie však v prípade, ak sa jednalo o prevod blízkej osobe, ako tomu bolo v danej veci (svojmu synovi teda žalovanému). V takom prípade spoluvlastníci predkupné právo nemajú. Pri prevode vlastníckeho práva z otca žalovaného na žalovaného k porušeniu predkupného práva nemohlo dôjsť a preto žaloba nebola možné vyhovieť. Zo žiadneho právneho predpisu nevyplýva žalobcami tvrdená skutočnosť, že ak bolo predkupné právo žalobcov pri prevode nehnuteľností pri predchádzajúcom prevode porušené, je žalovaný nositeľom povinnosti z porušenia uvedeného práva.

Rozhodnutie odvolacieho súdu

3. O odvolaní žalobcov rozhodol Krajský súd v Trnave (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom sp. zn. 10Co/51/2021 z 25. februára 2022 (ďalej len „rozsudok odvolacieho súdu“ alebo „rozsudok krajského súdu“) tak, že v prvom výroku potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a druhým výrokom priznal žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcom 1/, 2/ v plnom rozsahu.

4. V odôvodnení konštatoval, že súd prvej inštancie správne uzavrel, že právny predchodca žalovaného (otec žalovaného) nebol povinný ponúknuť nehnuteľnosti pri prevode spoluvlastníckeho podielu najskôr žalobcom z dôvodu, že išlo o prevod blízkej osoby (synovi), v ktorom prípade žalobcovia ako spoluvlastníci predkupné právo nemali (§ 140 O. z.).

5. Ak mali žalobcovia pri prvom prevode nehnuteľností (z R.. V. na otca žalovaného) za to, že došlo k porušeniu predkupného práva (v dôsledku nevykonania ponuky prevodcu ako podielového spoluvlastníka), mali na výber vyššie uvedené tri zákonné možnosti. V konaní bolo nesporné, že žalobcovia sa nedomáhali ani relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode spoluvlastníckeho podielu na otca žalovaného, ako ani toho aby im bol predaný spoluvlastnícky podiel, ponúknutý za rovnakých podmienok (tiež nepodali žalobu o nahradenie prejavu vôle nadobúdateľa). Tretou možnosťou bolo ponechanie si predkupného práva, ktorú využili a ktoré začalo pôsobiť až voči nadobúdateľovi.

6. Vzhľadom k tomu, že žalobcovia si neuplatnili žiaden nárok z porušenia predkupného práva voči právnenému predchodcovi žalovaného, nemohol žiaden nárok z porušenia predkupného práva prejsť na žalovaného. Vo vzťahu k nadobúdateľovi (právnenému predchodcovi žalovaného) mali žalobcovia predkupné právo v zmysle § 140 OZ, okrem zákonnej výnimky spočívajúcej v prevode vlastníckeho práva na blízku osobu (čo bol práve daný prípad). Práva a povinnosti z právneho vzťahu zákonného predkupného práva v zmysle § 140 OZ sa stávajú aktuálnymi (vznikajú) až okamihom, keď jeden zo spoluvlastníkov sa rozhodne svoj podiel scudziť a vykonať jeho prevod na inú než blízku osobu. Bez toho, aby sa povinný spoluvlastník z predkupného práva rozhodol svoj podiel scudziť, práva a povinnosti z právneho vzťahu predkupného práva nevznikajú (porov. rozhodnutie NS SR sp. zn. 4Cdo/48/2009).

7. Podľa odvolacieho súdu chýba preto akýkoľvek zákonný podklad domáhať sa voči žalovanému nároku z porušenia predkupného práva, ku ktorému malo dôjsť pri prevode nehnuteľností z R.. V. na právneho predchodcu žalovaného. Súd prvej inštancie zistil riadne skutkový stav a vec správne posúdil po právnej stránke, vykonal dostatočné dokazovanie, jednotlivé dôkazy vyhodnotil a na ich závere vec aj

správne právne posúdil. Odvolací súd sa stotožnil s výrokom napadnutého rozsudku, ako aj s odôvodnením, ktoré vyhodnotil ako vecné a reagujúce na argumentáciu strán sporu, ako aj námietky vznesené počas konania.

8. Bez právneho významu bola podľa odvolacieho súdu i odvolacia argumentácia žalobcov týkajúca sa kvantifikácie dĺžky doby uplynulej od nadobudnutia vlastníckeho práva právnym predchodcom žalovaného k predmetným nehnuteľnostiam po ich ďalší prevod, ako aj poukaz, že žalobcovia sa domáhali svojich nárokov voči žalovanému v zákonnej trojročnej lehote. Skutočnosť, či ponuka na využitie predkupného práva pri prvom prevode nehnuteľnosti bola preukázaná alebo nie, nebola právne významná, vzhľadom na nespornú skutočnosť, že žalobcovia si nároky z porušenia predkupného práva v súvislosti s prvým prevodom nehnuteľností voči dotknutým subjektom neuplatnili.

9. Nedôvodná bola aj odvolacia námietka žalobcov poukazujúca na nedostatočné odôvodnenie súdu prvej inštancie. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská procesných strán k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávany prípad a z ktorých vyvodil správne právne závery, ktoré vysvetlil. Do práva na spravodlivý súdny proces nepatrí súčasne aj právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (porov. rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04). Právne postavenie spoluvlastníkov, ktorí svoj podiel nadobudli za porušenia predkupného práva a voči ktorým nebolo v súvislosti s tým uplatnené predkupné právo, nemajú iné horšie postavenie než ostatní spoluvlastníci.

Dovolanie

10. Proti predmetnému rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia 1/ a 2/ (ďalej aj „dovolatelia“), ktorého prípustnosť aj dôvodnosť vyvodzujú z § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP navrhujúc rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

11. V dovolaní konajúcim súdom vytýkali, že nepovažovali za podstatné, že ku všetkým prevodom dochádzalo v takých časových sledoch, ktoré jednoznačne preukazujú zámer žalovaného a jeho právneho predchodcu vyhnúť sa plneniu povinností z predkupného práva. Výsluch W.. D. C. mohol preukázať rozpor s dobrými mravmi. Súd dostatočne nevyhodnotil prečo by prechod práv a povinností na žalovaného zhojil porušenie predkupného práva jeho právnym predchodcom, bez ohľadu na to, že sa jedná o osobu blízku. Judikatúra uvádza prípady univerzálnej či singulárnej sukcesie aj v súvislosti s procesnou subjektivitou. Translačné zmluvy alebo zmluvy s translačnými účinkami, teda podľa dovolateľov sú také zmluvy, ktoré svojou perfektnosťou spôsobujú prevod a prechod všetkých práv a povinností z prevádzajúceho subjektu na nadobúdateľa, teda ide o univerzálnu sukcesiu, čo je aj tento prípad prevodu nehnuteľností u žalovaného.

12. Dovolatelia poukázali na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 3Cd/239/2012, od ktorého sa mali konajúce súdy odkloniť.

13. Následne navrhli, aby dovolací súd zodpovedal otázku: 1. Sú prevodom na osobu blízku zhojené predchádzajúce porušenia zákonného predkupného práva?

14. K dovolaniu žalobcov 1/, 2/ sa žalovaný nevyjadril.

Posúdenie veci dovolacím súdom

15. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „Najvyšší súd SR“ alebo „dovolací súd“ alebo „NS SR“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo vydané napadnuté rozhodnutie (§ 424 CSP), za splnenia tiež podmienok zastúpenia takejto strany a spísania jej dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez

nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcov je dôvodné.

16. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

17. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax Najvyššieho súdu SR.

18. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (viď napr. rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmatečnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

19. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

20. V danom prípade z dovolania žalobcov vyplýva, že napádajú rozsudok odvolacieho súdu v celom jeho rozsahu na základe § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP.

21. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom, rozhodovaná rozdielne.

22. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

23. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je chybná aplikácia práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

24. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP má osobitný význam vzájomný vzťah medzi „právnou otázkou“ a „rozhodovacou praxou dovolacieho súdu“. Pre právnú otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ (R 83/2018).

25. Ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu je vytváraná najvyššími súdnymi autoritami a vyjadrujú ju predovšetkým rozhodnutia a stanoviská najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Rozhodovanie v súlade s ustálenou súdnou praxou je naplnením spravodlivého procesu, princíp rovnosti, právnej istoty a legitímneho očakávania strán (čl. 2 ods. 1 a 2 a čl. 3 Základných princípov CSP). Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané nepublikované rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali (3Cdo/158/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 6Cdo/21/2017 a 6Cdo/129/2017).

26. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (R 71/2018).

27. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnú, ako aj o otázku procesnoprávnú (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Na to, aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti (vecnej prejednávateľnosti) dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. K posúdeniu dôvodnosti dovolania a teda vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia (či dovolateľmi napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení), môže odvolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Dovolací súd je viazaný iba vymedzením dovolacieho dôvodu a právnou otázkou, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti riešenia (§ 421) táto otázka spadá. Takéto riešenie významovo nespadá pod vymedzenie dovolacieho dôvodu (§ 432 ods. 2 CSP). Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 CSP je taxatívny. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré nie sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnú otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu. Táto otázka má byť vymedzená tak, aby odpoveď na ňu priniesla vyriešenie právneho problému, a zároveň aby jej právne posúdenie odvolacím súdom prinieslo všeobecné riešenie tej istej typovej právnej situácie.

28. Dovolatelia v tejto časti dovolania poukázali na odklon odvolacieho súdu od rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cd/239/2012 (správna sp. značka je sp. zn. 3Cdo/239/2012 z 13. augusta 2015), konkrétne v otázke prechodu práv a povinností z predkupného práva pri oprávnenom podielovom spoluvlastníkovi a povinnom podielovom spoluvlastníkovi z predkupného práva.

28.1. Dovolací súd sa oboznámil s uvedeným rozhodnutím Najvyššieho súdu SR, z ktorého vyplývajú nasledovné závery:

28.2. „Spoluvlastník, ktorý je oprávnený z predkupného práva (§ 140 Občianskeho zákonníka), má pri porušení jeho predkupného práva na výber, či: a/ sa bude na súde domáhať určenia relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode podielu (§ 40a Občianskeho zákonníka), b/ sa bude domáhať voči nadobúdateľovi, aby mu nadobudnutý spoluvlastnícky podiel ponúkol na kúpu za rovnakých podmienok, c/ sa uspokojí s tým, že mu zostáva zachované predkupné právo, avšak už voči nadobúdateľovi.“

28.3. „Pokiaľ pri zmluvnom predkupnom práve (§ 602 až § 606 Občianskeho zákonníka) ide o právo spojené iba s osobou oprávneného, v prípade zákonného predkupného práva podielových spoluvlastníkov (§ 140 Občianskeho zákonníka) ide o vecné právo, ktoré je späté so spoluvlastníckym podielom.“

28.4. Ak po právnom úkone porušujúcim predkupné právo podielového spoluvlastníka ten spoluvlastník, ktorého predkupné právo bolo porušené, prevedie svoj spoluvlastnícky podiel na tretiu osobu, stáva sa nadobúdateľ prevezeného podielu ex lege nielen podielovým spoluvlastníkom spoločnej veci, ale zároveň aj osobou oprávnenou (a tiež povinnou) z predkupného práva viazaného na spoluvlastnícky podiel.“

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP

29. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

30. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). V prípade dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj napríklad 1Cdo/126/2017, 1Cdo/206/2017, 1Cdo/208/2016, 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 3Cdo/132/2017, 4Cdo/14/2017, 4Cdo/89/2017, 4Cdo/207/2017, 7Cdo/20/2017, 8Cdo/186/2016, 8Cdo/78/2017, 8Cdo/221/2017).

31. Otázkou relevantnou v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP je právna otázka, ktorá ešte nebola riešená dovolacími senátmi Najvyššieho súdu SR, takže vo vzťahu k nej sa ani nemohla ustáliť rozhodovacia prax odvolacieho súdu. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, musí: a/ konkretizovať právnu otázku doposiaľ neriešenú dovolacím súdom a b/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

32. Nevyhnutnou podmienkou prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je, že sa týka právnej otázky, na riešení ktorej založil odvolací súd svoje rozhodnutie. Toto ustanovenie dopadá len na takú právnu otázku, ktorú: a/ odvolací súd riešil [neponechal ju nepovšimnutou a pri svojich právnych úvahách nedotknutou, ale ju riadne nastolil, vysvetlil jej podstatu, vyjadril vo vzťahu k nej svoje právne úvahy (prípadne možnosti odlišných prístupov k jej riešeniu) a vysvetlil jej riešenie a tiež dôvody, so zreteľom na ktoré zvolil práve riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie], a b/ (zároveň) dovolací súd ešte neriešil. Otázka, ktorou sa strany sporu, prípadne aj súd v konaní síce zaoberali, na vyriešení ktorej ale nie je v konečnom dôsledku založené dovolaním napádané rozhodnutie, nie je preto v zmysle ustanovenia, o ktorom je reč, rovnako relevantná.

33. Pri uplatnenom dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolatelia namietali nesprávne právne posúdenie sporu v zásade v otázke : 1. Či v súvislosti s prevodom spoluvlastníckeho

podielu k nehnuteľnosti na osobu blízku sú zároveň zhojené predchádzajúce porušenia predkupného práva spôsobené predchádzajúcimi spoluvlastníkmi nehnuteľnosti.

34. Podľa názoru dovolacieho súdu, ak je predkupné právo zároveň právom vecným, má charakter absolútneho práva, ktoré pôsobí erga omnes (voči všetkým). Vecnoprávny charakter predkupného práva sa prejavuje aj tým, že sa neviaže na osobu konkrétneho spoluvlastníka, ale je spojené s vlastníctvom veci aj so spoluvlastníckym podielom k nehnuteľnosti a prechádza s vlastníctvom veci (podielu) na každého nadobúdateľa. Inými slovami to znamená, že oprávnený z predkupného práva, teda žalobcovia, majú právo domáhať sa po splnení zákonom stanovených podmienok svojho práva aj proti žalovanému ako nadobúdateľovi spoluvlastníckeho podielu. Na tento záver nemá žiaden vplyv ani skutočnosť, že žalovaný nadobudol spoluvlastnícky podiel k predmetným nehnuteľnostiam kúpou zmluvou od blízkej osoby (od svojho otca).

35. Dovolaciemu súdu zostáva len konštatovať, že odvolací súd a rovnako i súd prvej inštancie, sa odklonili od doterajšej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, konkrétne od už citovaného záveru dovolacieho súdu z uznesenia sp. zn. 3Cdo/239/2012 a tiež po zodpovedaní položenej otázky dovolateľov v tejto veci je možné uzavrieť, že v dôsledku prevodu spoluvlastníckeho podielu prechádzajú na jeho nadobúdateľa nielen oprávnenia pôvodného spoluvlastníka vyplývajúce z vlastníctva (t. j. oprávnenie vec v rozsahu spoluvlastníckeho podielu držať, disponovať s ňou, užívať ju a požívať z nej úžitky), ale aj povinnosti pôvodného spoluvlastníka vyplývajúce z nerešpektovania predkupného práva; pri tom nie je právne významné, či oprávnení spoluvlastníci v čase, keď bol ešte podielovým spoluvlastníkom, prevodca (povinný spoluvlastník), svoje oprávnenia vyplývajúce z porušenia predkupného práva uplatnili alebo neuplatnili. Môžu tak urobiť aj u nadobúdateľa spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnosti (aktuálneho spoluvlastníka), ale v zákonom stanovenej lehote. Zákonné ustanovenie prvej vety § 140 OZ o výnimke zo zákonom upraveného predkupného práva spoluvlastníkov pri prevode na blízku osobu sa vzťahuje len na konkrétny prevod medzi blízkymi osobami, povinnosti pôvodného spoluvlastníka nehnuteľnosti ani prevodom medzi blízkymi osobami nezaniknú práve pre vecnoprávny charakter posudzovaného predkupného práva.

36. Na základe vyššie uvedeného dospel odvolací súd k záveru, že dovolanie žalobcov je nielen prípustné, ale aj dôvodné a preto musí dovolaním napadnuté rozhodnutie zrušiť podľa § 449 ods. 1 CSP. Preto odvolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

37. Ak je rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, sú odvolací súd aj súd prvej inštancie viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

38. O trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd v novom rozhodnutí vo veci samej (§ 453 ods. 1 a 3 CSP). Dovolací súd s poukazom na uvedené zároveň zrušil aj uznesenie Okresného súdu Senica č.k. 9C/20/2019-192 zo 6. mája 2022, pretože o nároku na náhradu trov konania sa bude znovu rozhodovať a to v závislosti od výsledku sporu.

39. Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu SR pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.